

ต้นทุนค่าเสียโอกาส

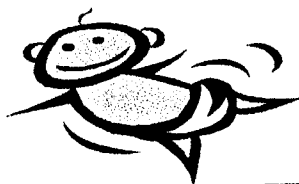
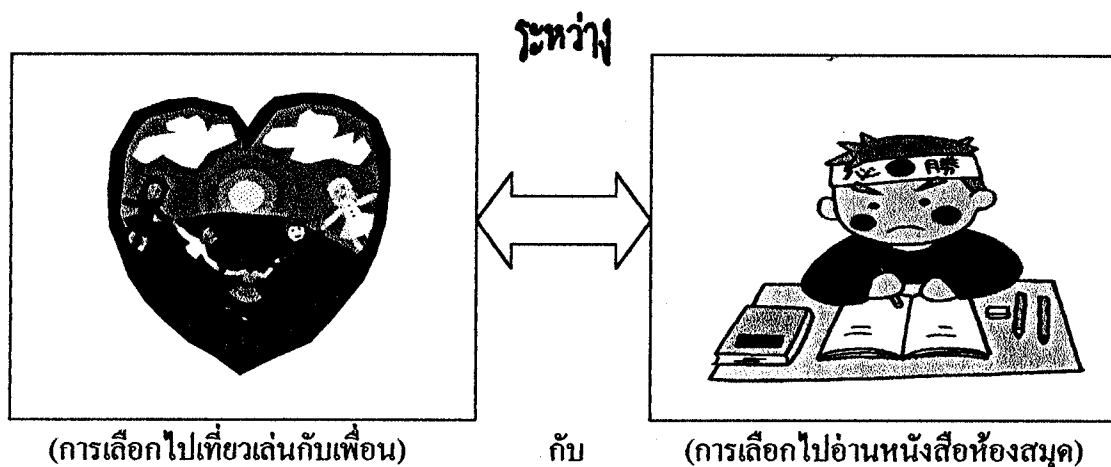
“จากการที่เรามีข้อจำกัดทั้งในเรื่องของเวลา หรือเงินที่มีอยู่ เราจึงต้องมีการสละ (ขดเซย / ทดแทน) สิ่งหนึ่ง เพื่อการได้มาของอีกสิ่งหนึ่ง จำนวนของสิ่งหนึ่งที่เราต้องสละไปเพื่อให้ได้อีกสิ่งหนึ่งเพิ่มขึ้น เช่นนี้เรียกว่า ค่าเสียโอกาส ซึ่งมีกล่าวด้วยคำว่า ต้นทุนค่าเสียโอกาส”

แม้ในกรณีที่ต้นทุนค่าเสียโอกาสนี้ไม่สามารถวัดออกมาเป็นตัวเลข หรือมูลค่าได้อย่างชัดเจน แต่ในการเลือกแต่ละครั้งก็เกี่ยวข้องกับต้นทุนค่าเสียโอกาสทั้งสิ้น เช่น....

ภายในเวลา 1 อาทิตย์ ก่อนสอบ

การเลือกระหว่างไปเที่ยวกับเพื่อนกับการไปอ่านหนังสือที่ห้องสมุด

ตัวอย่างที่ 1

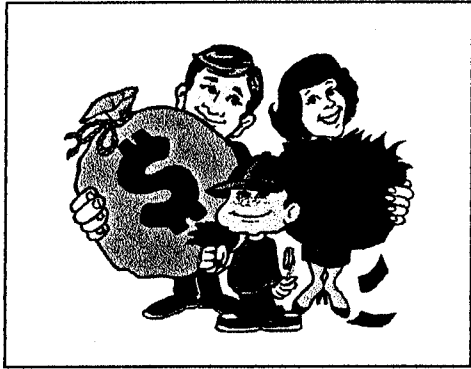

จะเลือกไปที่ไหน
กันดีครับ.....

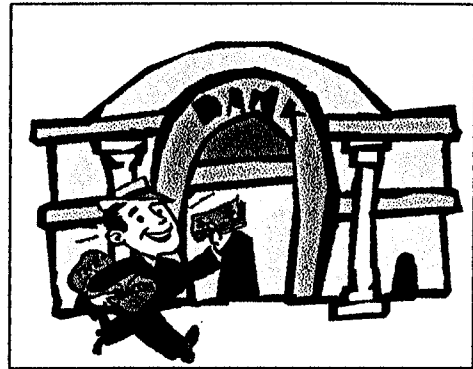
“จากการที่เรามีเวลาจำกัดเพียงแค่ 1 อาทิตย์ถ้าเราลดการอ่านหนังสือในห้องสมุดลง เหลือเพียง 3 วันเพื่อเอาเวลาไปเที่ยวเล่นกับเพื่อนเพิ่มมากขึ้น เป็นเวลา 4 วัน ดังนั้น จะเกิดต้นทุนค่าเสียโอกาสจากการที่เราจะได้รับความรู้จากการอ่านหนังสือลดลงไปไฉน”

ระหว่าง

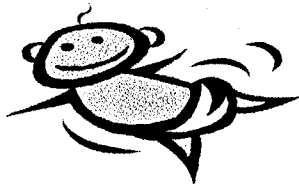

(การเลือกเก็บเงินไว้ในบ้าน)

(การเลือกฝากเงินไว้กับธนาคาร)

กับ

จะเลือกเก็บเงินไว้
ที่ไหนกันดีครับ

ถ้าเราเลือกเก็บเงินไว้ในบ้านมากกว่าการเก็บเงินไว้ในธนาคาร เราจะได้รับประโยชน์ในแง่ของความสะดวกในการใช้เงินเพิ่มมากขึ้น แต่เราจะเสียประโยชน์ที่จะได้รับดอกเบี้ยจากธนาคารลงจำนวนหนึ่ง ซึ่งการเสียประโยชน์จากการได้รับดอกเบี้ยนี้เรียกว่า การเกิดต้นทุนค่าเสียโอกาสครับ

“ต้นทุนค่าเสียโอกาสจะเกิดเมื่อเราต้องสละ (ซบเซย/ ทดแทน) เพื่อการได้มาของอีกสิ่งหนึ่ง ในความหมายที่อย่างหนึ่งลดลง อีกอย่างหนึ่งเพิ่มขึ้น แต่ไม่จำเป็นต้องเลิกทำอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยสิ้นเชิงหรอกนะครับ หรือ ต้นทุนค่าเสียโอกาสดังกล่าวก็คือ การได้รับประโยชน์จากทางหนึ่งเพิ่มขึ้น จะทำให้ประโยชน์จากอีกทางหนึ่งต้องลดลงนั่นเองครับ ”

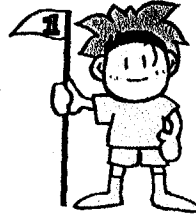
ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่อง เศรษฐศาสตร์ คืออะไร

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนกลุ่มหนึ่งแสดงบทบาทสมมุติ เรื่อง “ครอบครัวนักเศรษฐศาสตร์” ตามบทบาทสมมุติที่ครูกำหนดให้
2. นักเรียนแต่ละคนบันทึกผลการสังเกตการแสดงบทบาทสมมุติลงในใบบันทึกกิจกรรมที่ 1 เรื่อง เศรษฐศาสตร์คืออะไร

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงเกี่ยวกับ “หลักเศรษฐศาสตร์ในครอบครัว”
2. นักเรียนได้เห็นการแสดงซึ่งเป็นลักษณะจำลองออกมาจากชีวิตจริงในการจับจ่ายใช้สอยในครอบครัว
3. นักเรียนสามารถบอกได้ว่า สามารถนำหลักเศรษฐศาสตร์ไปใช้ในครอบครัวได้อย่างไร

สื่อและอุปกรณ์

1. ไม้กวาด
2. หนังสือพิมพ์
3. ยาตีฟนีย์ห้อยต่าง ๆ

บทบาทสมมติ เรื่อง ครอบครัวนักเศรษฐศาสตร์

คำบรรยาย

ผู้บรรยาย

ภายในบ้านหลังหนึ่ง ไม่ไกลจากชุมชนนัก มีพ่อแม่ ลูกสาวชื่อ อ่อน เป็นพี่สาวคนโต อายุ 15 ปี และน้องชายชื่อแดน อายุ 11 ปี

ทุกวันอาทิตย์สิ้นเดือน พ่อแม่และลูกครอบครัวนี้ จะต้องไปจับจ่ายซื้อสินค้าที่ห้างสรรพสินค้าใกล้บ้านเป็นประจำ เพราะของใช้ภายในบ้านจะหมดในวันสิ้นเดือนนี้เอง

พ่อและแม่มีรายได้ และนำเงินมารวมกันซึ่งแบ่งออกเป็นสองส่วน คั้งนี้คือ ส่วนที่ 1 นำไปฝากธนาคารออมสิน ส่วนที่ 2 เก็บไว้ใช้จ่ายในครอบครัว และนอกจากนั้นพ่อแม่ครอบครัวนี้ยังเป็นผู้ที่สนใจติดตามใคร่รู้ข่าวสารบ้านเมือง รวมถึงข่าวสารธุรกิจต่าง ๆ อยู่เป็นประจำจึงมักจะนำความรู้เหล่านั้นมาบอกลูก ๆ ถึงหลักเศรษฐศาสตร์ในการดำเนินชีวิตอยู่เสมอ

ฉากแรก : ที่บ้าน

ในขณะที่นั้นผู้เป็นมารดากำลังทำความสะอาดบ้านอยู่ ในขณะที่พ่อกำลังอ่านหนังสือพิมพ์ และลูกสองคนเดินลงมาจากชั้นบน ซึ่งต่อไปเชิญติดตามชมการสนทนาของสมาชิกในครอบครัวเชิญติดตามชมได้แล้วค่ะ / ครับ

แม่ : อ่อน แดน ทานข้าวจะลูกแล้วจะได้ไปอาบน้ำแต่งตัว วันนี้เราจะไปโลดส์กัน

อ่อน : ค่ะแม่

แดน : ครับแม่

ฉากที่สอง : ที่ห้างโลดส์

ผู้บรรยาย

เมื่อทั้ง 4 คนเดินทางมาถึงห้างโลดส์

พ่อ : เอ! แม่วันนี้เราจะซื้ออะไรบ้าง จำได้หรือเปล่า

แม่ : จำได้จ้ะ แล้วแม่ก็จดใส่กระดาษมาแล้วด้วย ก็มีทั้ง ยาตีฟัน ผงซักฟอก ข้าวสาร กระดาษชำระ คิวรี่พ่อ

(อ่อนหันมาพูดกับแม่)

อ่อน : แม่คะ หนูขอเงินซื้อเสื้อ 1 ตัวนะคะ เพราะตัวอื่น ๆ เก่าหมดแล้วคะ

แม่ : ได้สิจ้ะ ว่าแต่หนูจะซื้อเสื้อราคาเท่าไรละจ้ะ

อ๋อน : คือหนูเห็นเสื้อตัวละ 450 บาท ก็สวยดีนะคะแต่หนูซื้อ แคร่ราคา 199 บาทก็พอค่ะ เพราะมันเป็นเสื้อแฟชั่นของเดือนที่แล้วนะคะ ราคาเลยถูกลง

แม่ : คีจ๊ะ

ผู้บรรยาย

ในขณะนั้นพ่อเดินออกมากับแดน และเขาขาสีฟันมาให้แม่ดูว่า จะเลือกซื้อหือไหนดี

พ่อ : แม่เราจะซื้อหือไหนดีละ คอลเกต หรือ พาโรคอนแทกซ์ดี แต่ราคาของพารคอนแทกซ์ มันแพงกว่า คอลเกตมากเลยนะ แต่จากโฆษณาเค้าก็บอกว่ามีคุณภาพดีนะ

แม่ : หรือจ๊ะ แต่แม่ว่าเราซื้อหือคอลเกตก็ได้นี่จ๊ะ เพราะคราวที่แล้วเรายังซื้อคอลเกตไปใช้ ก็ไม่เห็นเป็นไรเลยนี่จ๊ะ

พ่อ : พ่อก็ว่าอย่างนั้นแหละ แต่พ่อเห็นเงินเดือนเราพึ่งออก และเราสามารถที่จะซื้อได้

แม่ : แต่แม่ว่าประสิทธิภาพของยาสีฟัน มันก็เหมือนกันนะจ๊ะ

พ่อ : จริงจ๊ะ ตกกลางเอายี่ห้อคอลเกตก็ได้นะแม่

ผู้บรรยาย

เมื่อซื้อของเสร็จ ครอบครัวนี้จึงเดินทางกลับบ้าน พร้อมสินค้าที่มีราคาถูกลงและมีคุณภาพดีอีกด้วย ดังนั้นเศรษฐศาสตร์ก็คือวิชาที่จะให้ความรู้แก่พวกเราว่าเราควรจะมีการตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น รายได้ เวลา หรือทรัพยากรธรรมชาติซึ่งมีอยู่จำกัดนี้อย่างไร ให้ประหยัดและคุ้มค่าเหมาะสมกับเป้าหมายที่เราตั้งไว้ให้มากที่สุดนั่นเองค่ะ / ครับ

**ใบเขียนสื่อกิจกรรมหน้า 1 เรื่อง
ตรวจสอบทฤษฎีอะโอะไร**

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ชื่อผู้แสดง	แสดงเป็น	การปฏิบัติตนในครอบครัว นักเศรษฐศาสตร์มีความเหมาะสมหรือไม่ จงให้เหตุผล
1.
2.
3.
4.

ความรู้ที่ได้รับจากการแสดงบทบาทสมมติ

.....

.....

.....

.....

ใบกิจกรรมที่ 2 เรื่อง แนวความคิด พื้นฐานของเศรษฐศาสตร์

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ในเรื่องแนวความคิดพื้นฐานของวิชาเศรษฐศาสตร์ เรื่อง ความขาดแคลนของสินค้าและบริการ สินค้าจำเป็นและสินค้าฟุ่มเฟือย และต้นทุนค่าเสียโอกาส
2. สมาชิกในกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ สรุปถึงแนวความคิดเหล่านั้น และอภิปรายถึงประเด็นที่กำหนดไว้ในใบบันทึกกิจกรรมที่ 2 เรื่อง แนวความคิดพื้นฐานของเศรษฐศาสตร์

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายหลักแนวความคิดของวิชาเศรษฐศาสตร์ได้
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้วิชาเศรษฐศาสตร์เป็นหลักในการดำรงชีวิตได้
3. เพื่อให้นักเรียนมีพื้นฐานในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์
4. เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้วิชาเศรษฐศาสตร์เป็นหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจของครอบครัวได้

ใบบันทึกกิจกรรมที่ 2 เรื่อง แนว
ความคิดพื้นฐานของเศรษฐศาสตร์

กลุ่มที่.....ชื่อกลุ่ม.....ชั้น.....สมาชิกเลขที่.....

ตอนที่ 1

ความขาดแคลนของสินค้าและบริการ

1. ให้นักเรียนช่วยกันสรุปความรู้ที่นักเรียนได้รับเกี่ยวกับแนวความคิดพื้นฐานของเศรษฐศาสตร์ในเรื่อง ความขาดแคลนของสินค้าและบริการ

.....

.....

.....

.....

.....

2. นักเรียนคิดว่าภาวะการขาดแคลนสินค้าและบริการเกิดขึ้นเพราะอะไร

.....

.....

.....

.....

3. ในท้องถิ่นของคุณ ไม่มี มีการขาดแคลนสินค้าและบริการ ได้แก่.....

.....

.....

และฉันคิดว่าจะมีแนวทางในการแก้ไขเพื่อไม่ให้เกิดภาวะการขาดแคลนดังกล่าว คือ.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2

สินค้าจำเป็นและสินค้าฟุ่มเฟือย

1. ให้นักเรียนช่วยกันสรุปความรู้ที่นักเรียนได้รับในเรื่อง สินค้าจำเป็นและสินค้าฟุ่มเฟือย

.....

.....

.....

.....

.....

2. จากสินค้าที่ครูกำหนดให้ ให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มช่วยกันเลือกว่า นักเรียนจะซื้อสินค้าชนิดใดบ้าง ถ้าสมมติว่าได้รับเงินมาจำนวน 1,000 บาท (โดยมีเงื่อนไขว่าให้นักเรียนใช้เงินให้หมด 1,000 บาทในการซื้อสินค้าครั้งนี้) พร้อมกับบอกลักษณะของสินค้าที่นักเรียนตัดสินใจเลือกซื้อและบันทึกลงในใบบันทึกการซื้อสินค้าของกลุ่ม

ลำดับ	ชื่อสินค้า	ราคาสินค้า
1	น้ำหอม	500
2	เสื้อยืด	100
3	เสื้อยี่ห้อต่างประเทศ	300
4	เสื้อพละ	100
5	กระเป๋าตังค์	100
6	หมวก	100
7	กำไลข้อมือ	100
8	ข้าวหมูแดง , ก๋วยเตี๋ยว	50
9	ขนม , ลูกชิ้นทอด	50
10	รองเท้าแตะ	100
11	รองเท้านักเรียน	150

ตอนที่ 3
ต้นทุนค่าเสียโอกาส

1. ให้นักเรียนช่วยกันสรุปความรู้ที่นักเรียนได้รับเกี่ยวกับแนวความคิดพื้นฐานของเศรษฐศาสตร์ในเรื่อง ต้นทุนค่าเสียโอกาส

.....

.....

.....

.....

.....

2. ให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างต้นทุนค่าเสียโอกาส ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

3. การที่นักเรียนออกไปเล่นนอกห้องหรือนั่งคุยกันโดยไม่ตั้งใจเรียนขณะที่มีชั่วโมงเรียน นักเรียนต้องเสียค่าเสียโอกาสอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ใบกิจกรรมที่ 3 เรื่อง อันดोनิก เศรษฐศาสตร์

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนศึกษาแนวความคิดพื้นฐานของวิชาเศรษฐศาสตร์
2. ชี้ดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างว่านักเรียนได้เคยปฏิบัติตามแนวความคิดดังกล่าวหรือไม่ และเขียนข้อความที่นักเรียนได้ปฏิบัติ โดยมีความสอดคล้องกับหลักของเศรษฐศาสตร์ตามแนวคิดในด้านต่าง ๆ ลงในตารางที่กำหนดให้ที่ตรงกับความเป็นจริง

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีจิตสำนึกและปฏิบัติตามแนวความคิดของวิชาเศรษฐศาสตร์ได้
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถนำวิชาเศรษฐศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

**ใบเขียนกิจกรรมบทที่ ๑ เรื่อง อกคือ
ยักตรงยงตาเสตร**

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ข้อความ	เคยปฏิบัติ	ไม่เคยปฏิบัติ
1. การป้องกันความขาดแคลนสินค้าและบริการ	☐	☐
	1. สิ่งที่เคยปฏิบัติในชีวิตประจำวันซึ่งตรงกับแนวความคิดนี้ 1)..... 2).....	1. ฉันจะนำแนวความคิดนี้ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันคือ 1)..... 2).....
2. การเลือกซื้อสินค้าจำเป็นในการดำรงชีวิต	☐	☐
	1. สิ่งที่เคยปฏิบัติในชีวิตประจำวันซึ่งตรงกับแนวความคิดนี้ 1)..... 2).....	1. ฉันจะนำแนวความคิดนี้ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันคือ 1)..... 2).....
3. การปฏิบัติตนที่ทำให้เกิดต้นทุนค่าเสียโอกาส	☐	☐
	1. สิ่งที่เคยปฏิบัติในชีวิตประจำวันซึ่งตรงกับแนวความคิดนี้ 1)..... 2).....	2. ฉันจะปฏิบัติตนเพื่อให้เกิดต้นทุนค่าเสียโอกาสให้น้อยลง ดังนี้ 1)..... 2).....

วิชาสังคมศึกษา รายวิชาเศรษฐศาสตร์ครอบครัว ส 032
ชุดที่ 1 แนวความคิดพื้นฐานของเศรษฐศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
จำนวน 10 ข้อ ใช้เวลา 10 นาที

คำชี้แจง

ให้นักเรียนพิจารณาว่าคำตอบใดเป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุด และกากบาท (X) ลงใน
กระดาษคำตอบที่แจกให้ตรงกับข้อนั้น

1. เศรษฐศาสตร์ หมายถึงอะไร

- ก. การแปรรูปทรัพยากรธรรมชาติ
- ข. การนำทรัพยากรที่มีอยู่มาผลิตเป็นบริการให้แก่ผู้บริโภค
- ค. การนำทรัพยากรที่มีอยู่มาผลิตเป็นสินค้าหรือบริการ เพื่อจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค
- ง. การนำทรัพยากรที่มีอยู่มาผลิตเป็นสินค้าเพื่อขายแก่ผู้บริโภค

2. สิ่งใดเป็นตัววัดว่าสินค้าประเภทใดเป็นสินค้าฟุ่มเฟือยหรือสินค้าจำเป็นในทางเศรษฐศาสตร์

- ก. ราคาของสินค้า
- ข. ความจำเป็นของผู้ซื้อ
- ค. ประโยชน์ที่ผู้ซื้อได้รับ
- ง. ถูกทั้ง ข และ ค

3. ต้นทุนค่าเสียโอกาส คืออะไร

- ก. การมีต้นทุนแล้วไม่ได้กำไรกลับมา
- ข. การพลาดโอกาสในการลงทุน
- ค. จำนวนของสิ่งหนึ่งที่เราต้องสละไปเพื่อให้ได้อีกสิ่งหนึ่งเพิ่มขึ้น
- ง. การลงทุนแล้วไม่ได้รับผลประโยชน์

4. เหตุการณ์ใดที่จะทำให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า “ต้นทุนค่าเสียโอกาส”

- ก. การนอนคืนสายวันเสาร์ – อาทิตย์
- ข. การนั่งคุยกันในขณะที่ครูกำลังสอน
- ค. การหนีโรงเรียนไปดูภาพยนตร์
- ง. ถูกทุกข้อ

5. ก่อนที่นักเรียนจะตัดสินใจซื้อสินค้าใด ๆ ก็ตาม นักเรียนควรพิจารณาถึงสิ่งใดต่อไปนี้
- ความชอบในตัวสินค้า
 - ความทันสมัยของสินค้า
 - ความสวยงามของสินค้า
 - ความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต
6. ประโยชน์ของการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ คือข้อใด
- ทำให้แก้ปัญหาทางเศรษฐกิจได้
 - ทำให้รู้จักการประหยัดและการออม
 - ทำให้สามารถประกอบอาชีพการงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - ถูกทุกข้อ
7. ถ้านักเรียนเป็นหัวหน้าครอบครัว และมีสมาชิกในบ้าน 10 คน นักเรียนจะสร้างบ้านในลักษณะใด เพราะเหตุใด
- หลังเล็ก เพราะจะได้ตรงกับหลักเศรษฐศาสตร์
 - หลังใหญ่ เพราะความจำเป็นเพื่อไม่ให้เกิดความแออัด
 - หลังใหญ่ เพราะเป็นความต้องการของสมาชิกในครอบครัวเพื่อจะได้ไม่อายเพื่อนบ้าน
 - แล้วแต่ความต้องการในขณะนั้น
8. ในการตัดสินใจซื้อสินค้าของครอบครัวควรคำนึงถึงสิ่งใดเป็นอันดับแรก
- รายได้ของครอบครัว
 - ความพึงพอใจของครอบครัว
 - ความต้องการของครอบครัว
 - ราคาของสินค้าที่จะซื้อ
9. การตัดสินใจซื้อผงซักฟอก ตามแนวคิดของเศรษฐศาสตร์ควรซื้อลักษณะใด
- ขนาดของ ราคาถูก
 - ขนาดเล็ก ราคาถูก
 - ขนาดกลาง ราคาถูก
 - ขนาดใหญ่ ราคาถูก
10. บ้านที่มีพื้นที่ว่าง บริเวณหลังบ้าน ควรทำสิ่งใด
- ปลูกหญ้า
 - ปล่อยทิ้งไว้
 - ปลูกไม้ประดับ
 - ปลูกพืชผักสวนครัว

ความรู้เพิ่มเติม
สำหรับครูผู้สอน

เศรษฐศาสตร์คืออะไร (What is Economics)

ปัจจุบันขอบเขตและเนื้อหาของเศรษฐศาสตร์ได้ขยายและครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง จึงเป็นการยากที่จะเขียนคำนิยามซึ่งสามารถระบุขอบเขตและเนื้อหาของเศรษฐศาสตร์ไว้ได้ครบถ้วนด้วยข้อความเพียง 3-4 บรรทัด ถึงกระนั้นก็ตาม นักวิชาการเศรษฐศาสตร์ก็ได้พยายามเสนอคำนิยามไว้หลายสำนวน ซึ่งอาจแบ่งคำนิยามเหล่านั้นออกเป็น 2 แนว แนวหนึ่ง คือ คำนิยามที่เน้นถึงสวัสดิการทางเศรษฐกิจของมนุษย์ (Materialistic Definition of Economics) อีกแนวหนึ่ง คือ คำนิยามที่เน้นถึงความจำกัดของทรัพยากรที่มีอยู่ (Scarcity Definition of Economics) อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันนี้ นักเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อคำนิยามแนวที่สอง เพราะควบคุมสาระของเศรษฐศาสตร์ได้ทั่วถึงมากกว่า

ทรัพยากร (Resources)

คำว่า "ทรัพยากร" ในทางเศรษฐศาสตร์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

- (1) ทรัพยากรมนุษย์ (human resources)
- (2) ทรัพยากรที่มีใช่มนุษย์ (nonhuman resources)

ทรัพยากรที่เป็นมนุษย์ หมายถึงจำนวนประชากร คุณภาพของประชากรที่ประเทศใดประเทศหนึ่งมีอยู่ ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในระบบเศรษฐกิจ

ส่วนทรัพยากรที่มีใช่มนุษย์นั้น แบ่งเป็นประเภทย่อยได้อีก 2 ประเภท คือ

- (1) ทรัพยากรที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ (natural resources) เช่น ที่ดิน ป่าไม้ แร่ธาตุ น้ำ เป็นต้น
- (2) ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น (man-made resources) เช่น เครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ และสินค้าแปรรูป ซึ่งนักเศรษฐศาสตร์ รวมเรียกว่า สินค้าประเภททุน (capital goods)

แนวคิดพื้นฐานบางประการของวิชาเศรษฐศาสตร์

- 1) สินค้าทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Goods)

ในทางเศรษฐศาสตร์ การผลิตสินค้าและบริการ (เรียกสั้น ๆ ว่าการผลิตสินค้า)

เป็นกิจการสนองตอบความขาดแคลนที่เกิดขึ้นกับความต้องการสินค้าและบริการนั้น ๆ สินค้าทางเศรษฐกิจหรือเศรษฐกิจ (Economic Goods) จึงเป็นสิ่งที่มีความจำกัดด้านความขาดแคลน เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ฯลฯ จัดเป็นสิ่งที่มนุษย์พึงประสงค์หรือเป็น "สิ่งที่ดี" (good) ไม่ใช่สิ่งที่เลว (bad) ซึ่งมนุษย์ต้องการเลี่ยงเช่นขยะหรือปฏิภูลที่ไม่ต้องการ เป็นต้น แต่ก็มีสินค้าบางประเภทที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติและเราสามารถหามาอุปโภคบริโภคได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ เช่น แสงแดด อากาศ น้ำในแม่น้ำลำคลอง เป็นต้น ซึ่งเราเรียกว่า "สินค้าได้เปล่า" (Free goods) ที่จริงแล้วในทางเศรษฐศาสตร์เชื่อว่าสินค้าประเภทหลังนี้มีน้อยมากจนเป็นกรณี ยกเว้น อาทิแม้แต่อากาศและน้ำ ถ้าให้มีความสะอาดบริสุทธิ์หรือมีอุณหภูมิพอเหมาะก็มักต้องเสียค่าใช้จ่ายเพื่อซื้อจัดหาอุปโภคบริโภคเช่นกัน

2) ต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Costs)

ต้นทุนของสินค้านิโคชนิดหนึ่ง หมายถึงค่าตอบแทนในการใช้ปัจจัยเพื่อผลิตสินค้านั้นขึ้นมา ค่าตอบแทนอาจจะช่วยในรูปของเงินตรา รายได้ เวลา ต้นทุนสินค้านั้นรวมเอาค่าเสียโอกาสของการใช้ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เข้าไปด้วย เช่น ต้นทุนในการศึกษาในมหาวิทยาลัยไม่เพียงแต่เป็นค่าหนังสือ ค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ค่าอาหาร ค่าที่พัก และค่าเสื้อผ้าเท่านั้น แต่ยังรวมถึงค่าเสียโอกาสที่นักศึกษา ควรจะมีรายได้จากการทำงาน ถ้าเขาไม่เรียนต่อในมหาวิทยาลัย ค่าเสียโอกาสที่เกิดขึ้นเนื่องจากปัจจัยการผลิตสามารถนำไปใช้ได้หลายทาง เมื่อนำปัจจัยการผลิตอย่างหนึ่งไปใช้ในการผลิตสินค้านั้น ย่อมทำให้ปัจจัยการผลิตนั้นหมดโอกาสที่จะใช้ผลิตสินค้านิโคชนิดอื่นได้ เช่น เงิน 500 บาทที่ไว้ซื้อเสื้อผ้า ย่อมหมดโอกาสที่จะใช้ซื้อรองเท้า หรือซื้อพันธบัตรรัฐบาล เป็นต้น ค่าเสียโอกาสที่ควรจะได้จากการซื้อรองเท้าหรือพันธบัตร หรือจากการลงทุนอย่างอื่น เรียกว่า ต้นทุนค่าเสียโอกาส ในทางเศรษฐศาสตร์การคิดต้นทุน จึงได้รวมเอาต้นทุนค่าเสียโอกาสเข้าไปด้วย

ความหมายของต้นทุนในทางเศรษฐศาสตร์ จึงมีความหมายถึง 2 ประการ คือต้นทุนที่ต้องใช้จ่ายไปจริง เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าวัสดุ ค่าเช่าสำนักงาน เป็นต้น ต้นทุนประเภทนี้เรียกว่า explicit costs อีกประการหนึ่ง ต้นทุนที่ไม่ได้จ่ายออกไปจริง ๆ คือต้นทุนค่าเสียโอกาส ดังกล่าวข้างต้น

3) วิธีการจัดสรรทรัพยากร (Resource Allocation Mechanism)

ความขาดแคลน (scarcity) เป็นปัญหาพื้นฐานที่ทุกตลาดทุกสินค้าต้องเผชิญอยู่เสมอ ดังนั้นการตัดสินใจว่าจะจัดสรรทรัพยากรอันขาดแคลนนี้อย่างไร และแต่ละวิธีการที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาคความขาดแคลนจะส่งผลกระทบต่ออย่างไรบ้าง จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ วิธีการจัดสรรทรัพยากรในภาคปฏิบัตินั้นสามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น

ก) การใช้วิธีการเข้าแถว (queing) กล่าวคือ ใครมาถึงก่อนก็ได้รับทรัพยากรนั้น ๆ
ไปก่อนหรือการเลื่อนตำแหน่งตามลำดับอาวุโสซึ่งอาจเกิดขึ้นในระบบราชการ

ข) การใช้ความเชื่อดั้งเดิมหรือวัฒนธรรมประเพณี (tradition) เช่น คนชรา เด็ก
และสตรีมีโอกาสได้ก่อน หรือระบบการผลัดกันได้ขึ้นเงินเดือนพิเศษของข้าราชการหรือพนักงาน
บริษัทบางแห่ง

ค) การใช้วิธีบังคับโดยรัฐ (command) เช่น บังคับให้ผู้ประกอบการขายสินค้าใน
ราคา (หรือปริมาณ) ที่กำหนดตามกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เข้มงวด

ง) การใช้วิธีสุ่ม (random selection) เช่น การจับฉลากเลือกผู้ควรได้ก่อนใน
ลักษณะเช่นเดียวกับล็อตเตอรี่

จ) การใช้กลไกตลาด (market mechanism) เช่น ใช้ราคาและผู้ซื้อและผู้ขายต่างยินดี
ซึ่งกันและกัน เหมือนอย่างในตลาดประมูลสินค้า

ในบรรดาวิธีการทั้งหลายดูเหมือนว่า การใช้วิธีสุ่มจะเป็นวิธีที่ไม่ต้องใช้ปัญญาความรู้
อะไร แต่ใช้โอกาสความเป็นไปได้ตามธรรมชาติ เรียกว่าเสี่ยงกับธรรมชาติ (risk against
nature) ส่วนการใช้กลไกตลาดเป็นวิธีการทางธรรมชาติของระบบเศรษฐกิจตลาดเสรี จัดเป็นวิธี
การสำคัญในทางเศรษฐศาสตร์ สำหรับวิธีการให้รัฐแทรกแซงมักเป็นวิธีที่มีเหตุผลสนับสนุนไม่
มากนักในทางเศรษฐศาสตร์ เพราะมีผลกระทบกระเทือนต่อประสิทธิภาพของระบบเศรษฐกิจ
ตลาดเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีแห่งกลไกตลาด แต่ก็มีการใช้ในภาคปฏิบัติอยู่บ่อยครั้งและมักกล่าวอ้าง
ว่ามี เหตุผลอื่น ๆ ที่มีใช้ในทางเศรษฐศาสตร์มาสนับสนุนอยู่เสมอ

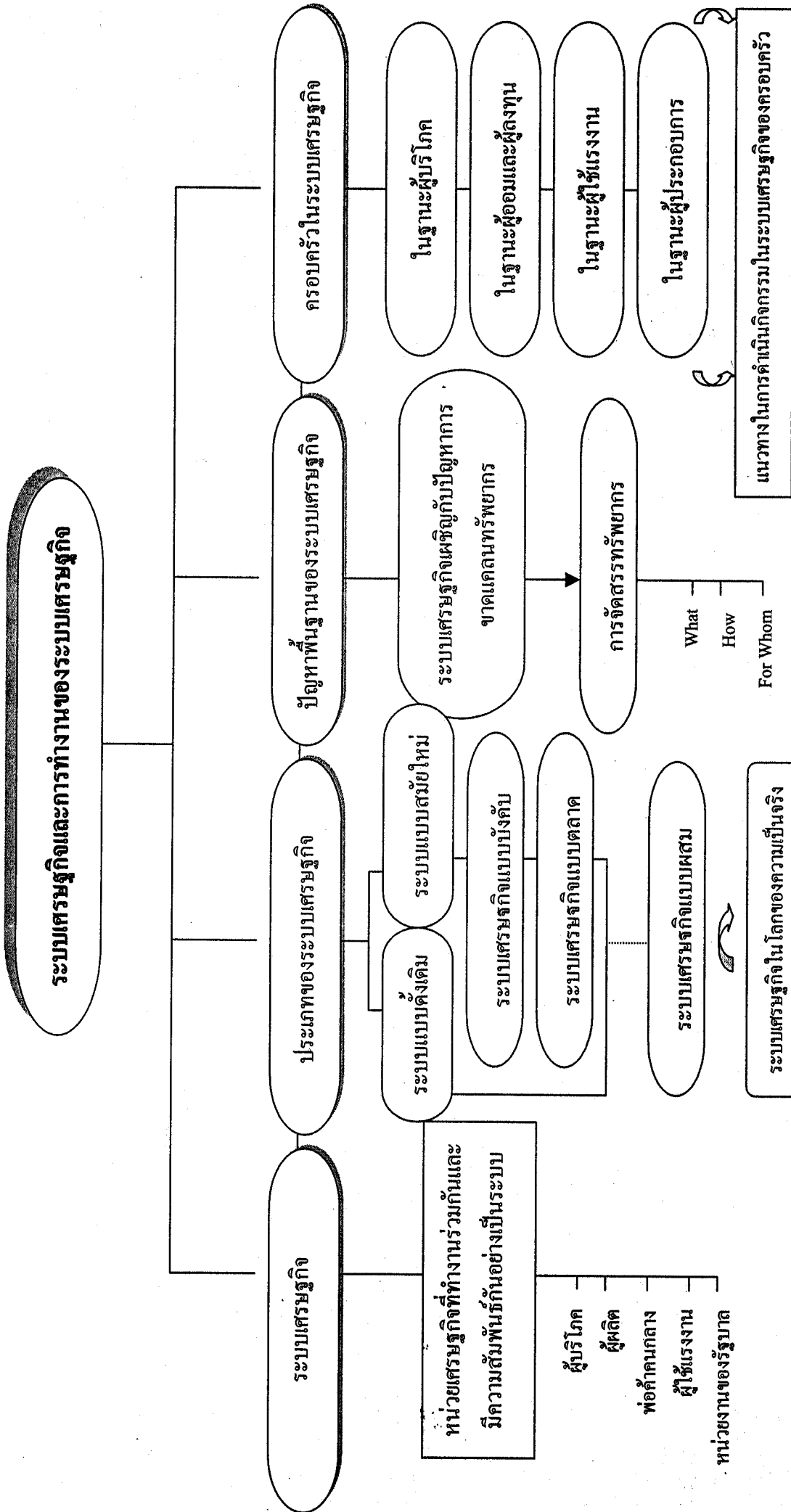
ชุดการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์
เรื่อง เศรษฐศาสตร์ครอบครัว
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ชุดที่ 2

ระบบเศรษฐกิจ
และการทำงานของระบบเศรษฐกิจ

จำนวน 2 คาบ

ภาพที่ 4 แสดงโมโนทัศน์ย่อย ชุดการสอนที่ 2 เรื่อง ระบบเศรษฐกิจและการทำงานของระบบเศรษฐกิจ

คู่มือครู

ชุดการสอนที่ 2 เรื่อง ระบบเศรษฐกิจและการทำงานของระบบเศรษฐกิจ

เวลา 2 คาบ

คำชี้แจง

1. ส่วนประกอบในชุดการสอนชุดที่ 2 ประกอบด้วย

- 1.1 คู่มือครู
- 1.2 คู่มือนักเรียน
- 1.3 แผนการสอน
- 1.4 ใบความรู้
- 1.5 ใบกิจกรรม
- 1.6 ใบบันทึกกิจกรรม
- 1.7 แบบทดสอบทบทวน

2. บทบาทของครูผู้สอน

- 2.1 ศึกษาทำความเข้าใจแผนการสอนให้ละเอียดก่อนสอน
- 2.2 จัดเตรียมเอกสารการสอนให้พร้อมตามจำนวนนักเรียน
- 2.3 จัดกิจกรรมการสอนให้เป็นไปตามขั้นตอนของชุดการสอนอย่างรอบคอบ
- 2.4 เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำแก่นักเรียนในขณะที่ทำกิจกรรม

3. สื่อและอุปกรณ์ที่ครูผู้สอนต้องเตรียมล่วงหน้า

- 3.1 รูปภาพอาชีพในระบบเศรษฐกิจ
- 3.2 ป้ายนิเทศแนะนำอาชีพในท้องถิ่น
- 3.3 กระดาษคำตอบแบบทดสอบ จำนวน 30 ชุด
- 3.4 ตลากสำหรับให้นักเรียนจัดกลุ่มในการทำกิจกรรม จำนวน 30 ใบ โดยแบ่งได้ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 ชื่อกลุ่ม ผู้บริโภค	จำนวน 6 ใบ
- กลุ่มที่ 2 ชื่อกลุ่ม ผู้ผลิต	จำนวน 6 ใบ
- กลุ่มที่ 3 ชื่อกลุ่ม พ่อค้าคนกลาง	จำนวน 6 ใบ
- กลุ่มที่ 4 ชื่อกลุ่ม ผู้ใช้แรงงาน	จำนวน 6 ใบ
- กลุ่มที่ 5 ชื่อกลุ่ม หน่วยงานของรัฐบาล	จำนวน 6 ใบ

4. การจัดชั้นเรียน

ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนในการประกอบกิจกรรม โดยครูดำเนินการแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน โดยใช้เกมจับกลุ่ม ดังนี้คือ

4.1 ให้นักเรียนออกมาจับสลากที่ครูเตรียมไว้ให้หน้าชั้นเรียน โดยแต่ละใบจะมีชื่อของกลุ่มในแต่ละกลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มที่ 1 ชื่อกลุ่ม ผู้บริโภค
- กลุ่มที่ 2 ชื่อกลุ่ม ผู้ผลิต
- กลุ่มที่ 3 ชื่อกลุ่ม พ่อค้าคนกลาง
- กลุ่มที่ 4 ชื่อกลุ่ม ผู้ใช้แรงงาน
- กลุ่มที่ 5 ชื่อกลุ่ม หน่วยงานของรัฐบาล

4.2 ครูให้นักเรียนที่จับสลากได้ในชื่อเดียวกันมารวมกลุ่มกัน โดยครูเป็นผู้บอกว่าจะให้แต่ละกลุ่มไปรวมกลุ่มกันตรงจุดใดในห้องเรียน

5. คำเฉลยทดสอบทบทวนชุดที่ 2

1. ข	6. ข
2. ง	7. ก
3. ง	8. ง
4. ค	9. ค
5. ก	10. ก

แผนการสอนชุดที่ 2

เรื่อง ระบบเศรษฐกิจและการทำงานของระบบเศรษฐกิจ

เวลา 2 คาบ

.....

ความคิดรวบยอด

ระบบเศรษฐกิจของแต่ละประเทศจะแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับสังคมของประเทศนั้น ๆ โดยมีบุคคลหรือสถาบันที่ทำหน้าที่ในหน่วยเศรษฐกิจ ซึ่งจะต้องรู้จักหน้าที่และบทบาทของตน โดยจะต้องรู้จักการจัดสรรทรัพยากร ให้มีความสัมพันธ์กันระหว่างปัจจัยการผลิต คือ แรงงาน ทรัพยากรทุน ประชากรและการไหลเวียนของเงินตรา เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจบรรลุตามจุดหมาย นอกจากนี้ครอบครัวยังเป็นหน่วยหนึ่งของระบบเศรษฐกิจส่วนรวม และอยู่ในฐานะผู้บริโภคและผู้ผลิตหรือผู้ออม ซึ่งมีความสำคัญมาก ดังนั้นจึงจะต้องรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีแผนการใช้จ่ายและการดำเนินการต่าง ๆ อย่างรอบคอบด้วย จึงทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างปกติสุข อันจะส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจส่วนรวมประสบความสำเร็จด้วย เพราะครอบครัวเป็นหน่วยหนึ่งในระบบสังคมส่วนรวมนั่นเอง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของระบบเศรษฐกิจได้
2. นักเรียนสามารถอธิบายการทำงานของระบบเศรษฐกิจในประเภทต่าง ๆ ได้
3. นักเรียนสามารถใช้วิชาเศรษฐศาสตร์เป็นหลักในการแก้ไขปัญหาพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจที่ใกล้ตัวได้
4. นักเรียนสามารถอธิบายลักษณะความสัมพันธ์ในระบบเศรษฐกิจได้
5. นักเรียนสามารถบอกได้ว่าครอบครัวมีบทบาทและหน้าที่ในระบบเศรษฐกิจอย่างไร

หัวข้อเนื้อหา

ชุดที่ 2 เรื่อง ระบบเศรษฐกิจและการทำงานของระบบเศรษฐกิจ ประกอบด้วยเนื้อหาต่อไปนี้

1. ระบบเศรษฐกิจ
2. ประเภทของระบบเศรษฐกิจ
3. ปัญหาพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจ
4. ครอบครัวในระบบเศรษฐกิจ

สื่อและอุปกรณ์การสอน

1. ใบความรู้บทเรียน เรื่อง “ระบบเศรษฐกิจและการทำงานของระบบเศรษฐกิจ”
2. ใบกิจกรรม
 - 2.1 ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ช่วยกันสร้าง
 - 2.2 ใบกิจกรรมที่ 2 เรื่อง หน้าที่ของครอบครัวในระบบเศรษฐกิจ
 - 2.3 ใบกิจกรรมที่ 3 เรื่อง ระบบเศรษฐกิจในท้องถิ่น
3. ใบบันทึกกิจกรรม
 - 3.1 ใบบันทึกกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ช่วยกันสร้าง
 - 3.2 ใบบันทึกกิจกรรมที่ 2 เรื่อง หน้าที่ของครอบครัวในระบบเศรษฐกิจ
 - 3.3 ใบบันทึกกิจกรรมที่ 3 เรื่อง ระบบเศรษฐกิจในท้องถิ่น
4. รูปภาพอาชีพในระบบเศรษฐกิจ
5. ป้ายนิเทศแนะนำอาชีพในท้องถิ่น

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ในการดำเนินการสอนควรปฏิบัติตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นแนะนำวิธีเรียน

1. ครูดำเนินการแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน โดยใช้เกมจับกลุ่ม ดังนี้
คือ

1.1 ให้นักเรียนออกมาจับสลากที่ครูเตรียมไว้ให้หน้าชั้นเรียน โดยแต่ละใบจะมีชื่อของกลุ่มในแต่ละกลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มที่ 1 ชื่อกลุ่ม ผู้บริโภค
- กลุ่มที่ 2 ชื่อกลุ่ม ผู้ผลิต
- กลุ่มที่ 3 ชื่อกลุ่ม พ่อค้าคนกลาง
- กลุ่มที่ 4 ชื่อกลุ่ม ผู้ใช้แรงงาน
- กลุ่มที่ 5 ชื่อกลุ่ม หน่วยงานของรัฐบาล

1.2 ครูให้นักเรียนที่จับสลากได้ในชื่อเดียวกันมารวมกลุ่มกัน โดยครูเป็นผู้บอกว่าจะให้แต่ละกลุ่มไปรวมกลุ่มกันตรงจุดใดในห้องเรียน

2. ในขณะที่ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามชุดการสอน จะใช้วิธีแบบการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย เพื่อจุดประสงค์ร่วมกัน นักเรียนภายในกลุ่มต้องมีความรับผิดชอบ 2 ประการ คือ เรียนรู้เนื้อหาวิชา และช่วยเหลือกันและกันในการเรียน เพื่อบรรลุจุดประสงค์ในการเรียน

ขั้นอุ่นเครื่อง

1. ให้นักเรียนบอกว่า พ่อ แม่ ผู้ปกครองของนักเรียนประกอบอาชีพใดในปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น แม่บ้าน เกษตรกร ทำงานในโรงงาน พ่อค้า เป็นต้น โดยสุ่มนักเรียนนำเสนอ ประมาณ 5 คน
 2. ครูอธิบายความหมายสรุปเป็นแนวความคิดว่า อาชีพทุกอาชีพในสังคมต่างก็เป็นหน่วยเศรษฐกิจหน่วยหนึ่งในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งหน่วยเศรษฐกิจก็ได้แก่บุคคลหรือสถาบันที่ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในฐานะผู้บริโภค ผู้ผลิต พ่อค้าคนกลาง ผู้ใช้แรงงาน และหน่วยงานของรัฐบาล เป็นต้น และเนื่องจากหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจร่วมกันอย่างชัดเจนและเป็นระบบ เราจึงเรียกผลรวมของหน่วยเศรษฐกิจทั้งหลายว่า ระบบเศรษฐกิจ
 3. นำภาพอาชีพหรือภาพข่าวที่เป็นบุคคลหรือสถาบัน ที่ทำหน้าที่ในทางเศรษฐกิจ เช่น ภาพประชาชนทั่วไปในฐานะผู้บริโภค ภาพเกษตรกรในฐานะผู้ผลิต ภาพพ่อค้าขายผลไม้ในฐานะพ่อค้าคนกลาง และภาพกรรมกรในฐานะผู้ใช้แรงงาน เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนสามารถมองภาพของหน่วยเศรษฐกิจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อนำไปสู่การเข้าใจในเรื่องของระบบเศรษฐกิจและการทำงานของระบบเศรษฐกิจ
 4. ให้นักเรียนอภิปรายว่า พ่อ แม่ผู้ปกครองของนักเรียน และตัวนักเรียนเอง มีความสัมพันธ์อยู่ในเศรษฐกิจหน่วยใดบ้างในสังคม โดยสุ่มนักเรียนนำเสนอประมาณ 5 คน
- ขั้นสอนและปฏิบัติกิจกรรม
1. นักเรียนในแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมารับเอกสารที่ครูแจกให้ ซึ่งประกอบไปด้วย คู่มือนักเรียน ใบความรู้ ใบกิจกรรม ใบบันทึกกิจกรรม และแบบทดสอบทบทวน
 2. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้เรื่อง ระบบเศรษฐกิจและการทำงานของระบบเศรษฐกิจ และช่วยกันวิเคราะห์ถึงความรู้ที่ได้รับ โดยเขียนในรูปแบบผังความคิด (mind mapping) หรือกระบวนการคิดแบบอื่น ๆ ในใบบันทึกกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ช่วยกันสร้าง
 3. ครูสุ่มตัวแทนกลุ่มออกมาเสนอการจัดทำแผนผังความคิด 2-3 กลุ่ม โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอธิบายแผนผังความคิด เรื่อง ระบบเศรษฐกิจและการทำงานของระบบเศรษฐกิจ ที่นักเรียนจัดทำขึ้นให้เพื่อน ๆ ฟัง หน้าชั้นเรียน
 4. ครูให้การเสริมแรงทางบวกแก่นักเรียนที่เป็นตัวแทนของกลุ่มโดยการกล่าวชมเชย
 5. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาถึงบทบาทหน้าที่ในระบบเศรษฐกิจของครอบครัว และช่วยกันระดมความคิดหาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับครอบครัวว่าควรจะปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้ส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของท้องถิ่นและของครอบครัวได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตามใบกิจกรรมที่ 2 เรื่อง หน้าที่ของครอบครัวในระบบเศรษฐกิจ

6. นักเรียนศึกษาป้ายนิเทศแนะนำอาชีพในท้องถิ่น และให้นักเรียนเลือกอาชีพในท้องถิ่น หรืออาชีพใด ๆ ก็ได้ที่ตนสนใจ พร้อมอธิบายเหตุผลและบอกถึงความสัมพันธ์ของอาชีพนั้น ๆ ใน ระบบเศรษฐกิจ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นความสำคัญว่าถ้าไม่มีอาชีพดังกล่าวแล้วจะเกิดความยุ่งยากอย่างไรในระบบเศรษฐกิจ และบันทึกลงในใบบันทึกกิจกรรมที่ 3 เรื่อง ระบบเศรษฐกิจในท้องถิ่น

7. คู่มนักเรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียนประมาณ 4-5 คน

ขั้นอภิปรายและสรุปผล

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปอภิปรายผลการทำกิจกรรม เพื่อนำไปสู่การสรุปเกี่ยวกับบทเรียนจากชุดการสอน เรื่อง ระบบเศรษฐกิจและการทำงานของระบบเศรษฐกิจ ดังหัวข้อต่อไปนี้

1.1 ระบบเศรษฐกิจ คือระบบเศรษฐกิจของสังคมหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยกิจกรรมทางเศรษฐกิจมากมายหลายประเภท เราอาจเรียกส่วนต่าง ๆ อันเป็นองค์ประกอบของเศรษฐกิจส่วนรวมนั้น ๆ ว่า “หน่วยเศรษฐกิจ” และจากการที่หน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจนและเป็นระบบ เราจึงเรียกผลรวมของหน่วยเศรษฐกิจทั้งหลายว่า ระบบเศรษฐกิจ

1.2 ประเภทของระบบเศรษฐกิจแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ระบบเศรษฐกิจแบบดั้งเดิม และระบบเศรษฐกิจแบบสมัยใหม่ ซึ่งประกอบด้วย ระบบเศรษฐกิจแบบบังคับ และระบบเศรษฐกิจแบบตลาด แต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติแล้วประเทศต่าง ๆ มักจะมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่ปะปนกันอยู่หลาย ๆ ลักษณะ จึงมีระบบเศรษฐกิจประเภทที่เรียกว่า ระบบเศรษฐกิจแบบผสม อยู่ด้วย

1.3 ปัญหาพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากระบบเศรษฐกิจนั้นมีหลายแบบ และประเทศหรือสังคมหนึ่งก็มักมีลักษณะของระบบเศรษฐกิจแบบต่าง ๆ นั้นปะปนกันไม่มากนักน้อย อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าระบบเศรษฐกิจใดจะเป็นระบบเศรษฐกิจหลัก หรือระบบเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลสูงสุด ปัญหาของระบบเศรษฐกิจทุกระบบก็มีลักษณะเหมือน ๆ กัน นั่นคือ ต้องเผชิญกับการขาดแคลนทรัพยากรที่จะใช้ตอบสนองความต้องการซึ่งมีอยู่อย่างไม่จำกัดของประชาชน

1.4 ครอบครัวยุคใหม่ในระบบเศรษฐกิจ ครอบครัวยุคใหม่มีความสำคัญต่อส่วนรวม คือ ในครอบครัวหนึ่ง ๆ นอกจากจะประกอบด้วยหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ ในฐานะสมาชิกของครอบครัวแล้ว ภายในครอบครัวยังมีความผูกพันกับความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างแน่นแฟ้น ความสำเร็จในระดับครอบครัวจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความสำเร็จให้กับสังคมส่วนรวมได้ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศชาติ ในขณะที่เดียวกันครอบครัวก็เป็นแหล่งที่ช่วยวางรากฐานให้กับสังคมที่มุ่งหวังให้หน่วยเศรษฐกิจมีคุณภาพและเข้าใจบทบาทของกันและกัน

2. ครูให้นักเรียนร่วมกันสรุปถึงประโยชน์และความสำคัญในเรื่องระบบเศรษฐกิจและการทำงานของระบบ เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถที่จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

ขั้นทดสอบหลังบทเรียน

ให้นักเรียนทำแบบทดสอบทบทวนชุดที่ 2 เรื่อง ระบบเศรษฐกิจและการทำงานของระบบเศรษฐกิจ

การวัดและประเมินผล

จากการตรวจคะแนนแบบทดสอบทบทวนชุดที่ 2 เรื่อง ระบบเศรษฐกิจและการทำงานของระบบเศรษฐกิจ

.....